

9.1 Imperativ (rozkazovací způsob)

Litevský imperativ má vlastní tvary pouze pro tři gramatické osoby: 2.os.sg (*tu*); 1.os.pl. (*mes*); 2.os.pl. (*jūs*). Imperativ se utvoří přidáním sufixu **-k-** a koncovek k **infinitivnímu** kmenu:

bū- ą-	→	bū + k + (0)	→	(tu)	būk (buď)
bū- ą-	→	bū + k + ime	→	(mes)	būkime (buďme)
bū- ą-	→	bū + k + ite	→	(jūs)	būkite (buďte)

Cvičení:

Utvořte imperativ ke slovesům *kalbėti*; *studijuoti*; *eiti*; *atsiprašyti*; *žinoti*; *turėti*, *mylėti*.

K vyjádření imperativu pro třetí osobu (*jis*, *ji*; *jie*, *jos*) slouží konstrukce *tegu(l)* + 3.os. praesentu (přítomného času):

tegu(l) būna (ať je / ať jsou)
tegu(l) eina (ať jde / ať jdou)
tegu(l) studijuoja (ať studuje / ať studují)

Asimilace konsonantů v imperativu:

bėgti → bėg + k → **bėk** (bėkime, bėkite), nikoliv „bėgk, bėgkime, bėgkite“
šokti → šok + k → **šok** (šokime, šokite), nikoliv „šokk, šokkime, šokkite“

9.2 Vokativ

Vokativ u podstatných jmen

Vokativ má v každém paradigmatu vlastní koncovku (viz tabulka).

V plurálu se koncovky vokativu shodují s koncovkami nominativu.

Substantiva na **-as** přibírají ve vokativu jednu ze tří koncovek:

a) koncovku **-ai** mají osobní jména mužského rodu (jednoduše – mužská jména a příjmení):

Jonas→Jonai! Kazlauskas→Kazlauskai! Jonas Kazlauskas→Jonai Kazlauskai!

b) koncovku **-e** mají obecná jména (apelativa) a jména neživotná (jednoduše – substantiva na „-as“, která nespádají pod bod a):

ponas→pone! vyras→vyre! dekanas→dekane! universitetas→universitete!
Berlynas→Berlyne!

c) koncovku **-au** přibírají substantiva, která před koncovkou mají souhlásku „j“ (jednoduše – která končí na „-jas“):

vėjas→vėjau! mokytojas→mokytojau! rašytojas→rašytojau!

Cvičení: řekněte litevsky

pane! otče! synu! bratře! dědečku! strýci!

paní! matko! dcero! sestro! babičko! teto!

pane docente! paní profesorko!

pane docente Jonas Kazlauskas! pane profesore Petras Šiaučius!

paní docentko Ona Kazlauskienė! paní profesorko Agnė Šiaučiūtė!

Vokativ u přídavných jmen

U adjektiv se koncovky vokativu shodují s koncovkami nominativu (viz tabulka).

Výjimky:

- a) adjektiva ženského rodu s koncovkou **-ė** mají ve vokativu koncovku **-e**:
medinė→medine! auksinė→auksine! popierinė→popierine!
- b) odvozená adjektiva mužského rodu na **-is** mají ve vokativu koncovku **-i** (většinou se jedná o protějšky ženských adjektiv na **-ė**):
medinis→medini! auksinis→auksini! popierinis→popierini!

Cvičení. Utvořte vokativ:

jaunas docentas; linksmas policininkas; mažas vaikas

jauna studentė; linksma profesorė; liūdna teta; graži dukra

9.3 Město - dopravní prostředky:

dviratis (m) – kolo

motociklas (m) – motocykl

automobilis (m), mašina (f) – auto

autobusas (m) – autobus

troleibusas (m) – trolejbus

tramvajus (m) – tramvaj

traukinys (m) – vlak

Použití - v instrumentálu (jet čím):

Važiuoti *dviračiu, motociklu, automobiliu.*

Keliauti *autobusu, traukiniu.*

Zvláštní případ: *pėsčiomis* (adverbium /příslovce) – pěšky

Keliauti *pėsčiomis. Eiti pėsčiomis.*

9.4 Domácí úkol - přeložte:

Mikalausų šeima

Kalba Vilius Mikalauskas:

„Laba diena. Aš esu Vilius Mikalauskas. Ar žinote, kokia yra mano šeima? Mano šeima yra maža: tėvas, motina, aš, mano sesė ir brolis. Dar mes turime šunį Taksį, katę Micę ir papūgą Laurą.

Mūsų tėvai yra iš Klaipėdos, bet dabar mes gyvename Vilniuje. Mūsų adresas yra Smėlio 5-22.

Mano tėvas yra vardu Jonas. Jis yra docentas ir dirba Vilniaus universitete. Motinos vardas Aldona. Ji dirba bibliotekoje. Mano brolis Antanas yra mažas. Jis dar neina į mokyklą. Mūsų tėvai labai myli savo Antanuką.

Aš esu studentas. Studijuoju Vilniaus universitete, Filologijos fakultete. Mano sesė Jūratė taip pat yra studentė. Bet ji studijuoja Kaune, Ekonomikos mokykloje.

Mano senelis gyvena Tauragėje. Močiutė taip pat gyvena ten. Jie yra jau labai seni.

Dar aš turiu daug pusbrolių ir pusseserių. Mano pusbroliai ir pusseserės yra labai linksmi.

Mes esame lietuviai. Bet mano dėdė turi žmoną čekę. Ji yra iš Brno. Jie turi vaiką. Jų vaikas kalba lietuviškai ir čekiškai.